

УДК 378.016.091.3:811.112.2'243
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2026-114-10>

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРАНТІВ – МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Паустовська Маріанна Володимирівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри германських і романських мов
філологічного факультету освітніх технологій
Київський національний лінгвістичний університет
mpaustovska@ukr.net
orcid.org/0000-0002-1228-2178

Мета дослідження полягає у визначенні й обґрунтуванні методичних підходів і технологій формування іншомовної комунікативної компетентності магістрантів – майбутніх учителів іноземної, зокрема німецької, мови в закладах вищої освіти України і світу. **Методи:** теоретичний аналіз наукової літератури з педагогіки і методики викладання іноземних мов, синтез педагогічних концепцій розвитку мовної компетентності, порівняльний аналіз міжнародних стандартів мовної підготовки (CEFR), вивчення й критичний аналіз досвіду підготовки вчителів іноземних мов, детальне дослідження сучасних методичних підходів до викладання іноземних мов у магістратурі, дослідження та апробація інноваційних технологій розвитку комунікативних навичок і вмій. **Результати.** Установлено, що ефективне формування комунікативної компетентності магістрантів базується на комплексній інтеграції комунікативного підходу, задачного навчання, проблемного методу і систематичного розвитку міжкультурної компетентності у професійному контексті. Обґрунтовано доцільність застосування проблемного методу для стимулювання критичного мислення, активізації навчальної мотивації та розвитку професійних («твердих») навичок у контексті вивчення ділової іноземної мови і комунікації. Виявлено дуальну природу розвитку комунікативної компетентності магістрантів: розвиток власної компетентності на індивідуальному рівні та одночасна підготовка методологічної основи для педагогічної компетентності щодо передачі цієї компетентності своїм майбутнім учням. Визначено, що розвиток міжкультурної компетентності залишається важливою і пріоритетною частиною підготовки майбутніх учителів у контексті глобалізації освітніх систем і європейської інтеграції України. **Висновки.** Запровадження комплексної науково обґрунтованої методичної системи підготовки магістрантів, чітко орієнтованої на CEFR і сучасні інноваційні методичні підходи, істотно підвищуватиме якість та ефективність професійної підготовки майбутніх учителів іноземної, зокрема німецької, мови. Подальші дослідження доцільно спрямовувати на експериментальну перевірку розроблених рекомендацій у практиці різних закладів вищої освіти та розроблення адаптивних диференційованих методик для різних категорій магістрантів з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, цілей та особливостей навчання.

Ключові слова: комунікативна компетентність, магістратура, методичні підходи, задачне навчання, міжкультурна компетентність, педагогічна компетентність, професійна підготовка.

METHODOLOGICAL ASPECTS OF DEVELOPING FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE IN FUTURE GERMAN LANGUAGE TEACHERS PURSUING A MASTER'S DEGREE

Paustovska Marianna Volodymyrivna,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Germanic and Romance Languages,
Philological Faculty of Educational Technologies
Kyiv National Linguistic University
mpaustovska@ukr.net
orcid.org/0000-0002-1228-2178

Purpose: to identify and substantiate methodological approaches and technologies for developing foreign language communicative competence in future foreign language teachers, including the German language teachers pursuing a Master's Degree at higher education institutions of Ukraine and worldwide. **Methods:** theoretical analysis of scientific literature in pedagogy and foreign language teaching methodology, synthesis of pedagogical concepts of language competence development, comparative analysis of international language

training standards (CEFR), investigation and critical analysis of pedagogical experience in training foreign language teachers, detailed study of modern methodological approaches to foreign language teaching in Master's programs, research and implementation of innovative technologies for developing communicative skills and competencies. **Results:** it was established that effective development of communicative competence among Master's Degree students is based on complex integration of communicative approach, task-based learning and problem-based learning methods, and systematic development of intercultural competence in professional context. The expediency of applying problem-based learning for stimulating critical thinking, activating learning motivation, and developing hard professional skills in the context of business foreign language study and communication was substantiated. The dual nature of Master's Degree students' communicative competence development was revealed which includes two major components: first, the development of their own competence at personal level, and second, the simultaneous preparation of methodological basis for their pedagogical competence empowering them to share such a competence with their future students. It was found that intercultural competence development remains the important and priority component of future teachers' training in the context of globalization of education systems and European integration of Ukraine. **Conclusions:** the implementation of comprehensive and scientifically substantiated methodological system for Master's Degree training clearly oriented toward CEFR and modern innovative methodological approaches will significantly improve quality and effectiveness of future teachers' professional training in foreign language teaching, including the German language teaching. Further research should be focused on the experimental verification of developed recommendations in practice at various higher education institutions and on the development of adaptive and differentiated methods for teaching various categories of Master's Degree students based on their individual needs, goals, and learning.

Keywords: *communicative competence, Master's Degree program, methodological approaches, task-based learning, intercultural competence, pedagogical competence, professional training.*

Вступ. Глобальна трансформація сучасної освіти зумовлює необхідність переосмислення підходів до підготовки майбутніх учителів іноземних мов. Європейська інтеграція України і процеси глобалізації підвищують вимоги до рівня професійної комунікативної компетентності вчителів, відповідальних за формування мовної компетентності здобувачів освіти. Магістратура як другий рівень вищої освіти забезпечує умови для цілеспрямованого і поглибленого розвитку спеціалізованих компетентностей, зокрема іноземної комунікативної компетентності майбутніх учителів.

Актуальність проблеми дослідження зумовлена низкою чинників. По-перше, спостерігається відсутність цілісних науково обґрунтованих методичних систем формування іноземної комунікативної компетентності здобувачів магістерського рівня в межах викладання конкретної іноземної мови, зокрема німецької. По-друге, існує об'єктивна потреба адаптувати міжнародні стандарти мовної підготовки до специфічних умов функціонування українських закладів вищої освіти. По-третє, актуальною є необхідність наукового обґрунтування вибору методичних підходів і освітніх технологій, які забезпечують найбільшу ефективність розвитку комунікативної компетентності майбутніх учителів.

Мета дослідження полягає у визначенні та систематизації методичних засад формування іноземної комунікативної компетентності магістрантів – майбутніх учителів німецької мови, а також у розробленні науково обґрунтованих рекомендацій щодо оптимізації цього процесу в закладах вищої освіти України.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання** дослідження:

1) проаналізувати теоретичні основи комунікативної компетентності з урахуванням міжнародних стандартів мовної підготовки;

2) дослідити специфіку розвитку іноземної комунікативної компетентності у здобувачів магістерського рівня освіти;

3) розглянути методичні підходи та інноваційні технології, спрямовані на формування комунікативної компетентності майбутніх учителів;

4) обґрунтувати значення міжкультурної компетентності в процесі професійної підготовки викладачів німецької мови;

5) визначити можливості інтеграції різних методичних підходів у цілісну систему підготовки магістрантів.

Структура викладу матеріалу вибудована так, щоб забезпечити послідовний перехід від теоретичного аналізу концептуальних засад комунікативної компетентності до розгляду практичних методичних аспектів її формування у магістрантів, завершуючи обґрунтуванням інтегрованого підходу до підготовки майбутніх учителів.

Комунікативна компетентність як центральна категорія сучасної методики викладання іноземних мов. У науковому дискурсі комунікативна компетентність закріпилася як фундаментальна методична категорія, що визначає зміст і цілі іноземної підготовки. Упровадження Радою Європи Загальноєвропейської системи оцінювання рівня володіння іноземними мовами (CEFR) створило уніфіковану систему дескрипторів компетентностей, що стала міжнародним стандартом (Council of Europe, 2020). Комунікативна компетентність трактується як здатність людини успішно взаємодіяти з іншими людьми у різних

комунікативних ситуаціях, використовуючи засоби іноземної мови і враховуючи культурні особливості комунікативного середовища.

Структура комунікативної компетентності розглядається як багатокомпонентна система, що охоплює лінгвістичну, соціолінгвістичну, прагматичну і стратегічну компетентність. Розширене трактування цього поняття включає також міжкультурну компетентність, що є невід'ємним елементом професійної підготовки педагогів, оскільки вчитель іноземної мови виступає посередником між культурами (Бондарка, 2024). Сучасні дослідження в галузі прикладної лінгвістики й методики викладання іноземних мов підтверджують, що комунікативна компетентність значно перевищує рівень формального володіння мовними засобами. Вона передбачає формування цілісного комплексу знань, умінь, навичок і особистісних характеристик, які забезпечують здатність людини ефективно й адекватно взаємодіяти з іншими людьми в різноманітних соціальних, культурних і професійних контекстах.

Особливістю комунікативної компетентності є її динамічний характер. На відміну від традиційного розуміння мовної компетентності як статичної системи знань граматичних норм і словникового складу комунікативна компетентність розглядається як система, що постійно розвивається, трансформуючись відповідно до комунікативних потреб і соціокультурних змін. Для майбутніх учителів іноземних мов, зокрема німецької мови, це передбачає паралельний розвиток власної комунікативної компетентності та методичної компетентності, тобто здатності ефективно формувати ці навички у своїх учнів.

Для магістрантів – майбутніх учителів іноземних мов, зокрема німецької, комунікативна компетентність набуває особливого значення, оскільки вона виконує дві ключові функції. По-перше, вона виступає результатом особистого мовного розвитку здобувача освіти; по-друге, слугує фундаментом для формування педагогічної компетентності, що забезпечує передачу комунікативних навичок учням (Амеліна, 2022). Таким чином, розвиток комунікативної компетентності магістрантів потребує застосування специфічних методичних підходів, орієнтованих як на особистісне мовне зростання, так і на формування професійних педагогічних умінь.

Психолінгвістичні та педагогічні основи розвитку комунікативної компетентності магістрантів. Формування комунікативної компетентності магістрантів базується на комплексі психолінгвістичних і педагогічних принципів. По-перше, слід враховувати, що магістранти є дорослими здобувачами освіти з уже сформованою рідною мовною компетентністю і певним попереднім досвідом вивчення іноземних

мов. Це зумовлює необхідність застосування методичних підходів, що відповідають специфіці навчання дорослих, зокрема передбачають інтеграцію навчального матеріалу з професійними інтересами і мотивацією магістрантів (Brown, Lee, 2015).

По-друге, розвиток комунікативної компетентності безпосередньо пов'язаний із формуванням когнітивних процесів, зокрема уваги, пам'яті, мислення і творчих здібностей. Магістранти мають не лише опанувати мовні явища, усвідомлювати закономірності мовних процесів і застосовувати набуті знання в нових комунікативних ситуаціях. Дослідження свідчать, що активне задіяння когнітивних процесів забезпечує глибше засвоєння навчального матеріалу і формує більш стійкі результати навчання.

По-третє, соціальний контекст навчання має вирішальне значення. Формування комунікативної компетентності відбувається насамперед через взаємодію з іншими учасниками освітнього процесу – як із однокурсниками, так і з носіями німецької мови. Створення сприятливого соціального середовища, в якому магістранти відчувають себе комфортно і вмотивовано, виступає одним із ключових завдань викладача.

Методичні підходи і технології формування комунікативної компетентності.

Комунікативний підхід як базис сучасної методики. Протягом останніх десятиліть комунікативний підхід зберігає статус домінуючої парадигми в галузі методики викладання іноземних мов. Його основна засада полягає у зміщенні фокусу з вивчення мовних структур на практичне застосування мови, у створенні умов для реальної і квазіреальної комунікації, під час якої учні розвивають здатність ефективно передавати смислове навантаження (meaning-making), а не лише репродукувати граматичні конструкції (Mujahidah, Asni, 2023). Комунікативний підхід передбачає активне використання мови в аутентичних комунікативних ситуаціях, що забезпечує підвищення мотивації та ефективності освітнього процесу.

Для магістрантів – майбутніх учителів іноземних мов, зокрема німецької мови, комунікативний підхід має поєднуватися з металінгвістичною рефлексією, що дає їм змогу критично аналізувати мовні явища й обґрунтовувати вибір методичних стратегій у власній педагогічній діяльності (Richards, Rodgers, 2021). Таким чином, підготовка магістрантів передбачає не лише розвиток їхніх комунікативних умінь, а й формування здатності усвідомлювати функціонування мови, розкривати механізми комунікативних процесів і методично організувати навчання з метою формування комунікативної компетентності учнів. Це, своєю

чергою, вимагає від викладача ґрунтовного знання теоретичних засад комунікативного підходу і вміння трансформувати їх у практично орієнтовані форми навчання.

Важливим аспектом комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів і завдань. Для магістрантів це передбачає роботу з текстами і ресурсами, що походять із реального німецькомовного середовища: газетними і журнальними статтями, відеоматеріалами, подкастами, контентом соціальних мереж та іншими джерелами. Використання таких матеріалів сприяє не лише формуванню комунікативних умінь, а й забезпечує ознайомлення з актуальною лексику, ідіоматичними конструкціями і практикою функціонування мови у різних соціокультурних контекстах.

Задачне навчання як інструмент формування комунікативної компетентності. Концепція задачного навчання, розроблена Девідом Нунаном та іншими дослідниками, пропонує системний підхід до організації освітнього процесу на основі виконання автентичних комунікативних завдань (Nunan, 2010). На рівні магістратури задачне навчання дає змогу створити умови, в яких майбутні учителі розвивають комунікативні навички у контексті, максимально наближеному до реальних ситуацій спілкування. Завдання можуть бути орієнтовані як на розвиток загальних комунікативних умінь, так і на моделювання професійно орієнтованих ситуацій, які магістранти згодом використовуватимуть у власній педагогічній практиці.

Методологія задачного навчання охоплює три взаємопов'язані етапи:

- підготовчий (pre-task): викладач визначає тему, актуалізує попередні знання студентів і забезпечує опрацювання необхідного лексичного матеріалу;
- основний (task cycle): магістранти виконують автентичне комунікативне завдання у парах або групах, без прямого втручання викладача;
- завершальний (post-task): передбачає обговорення результатів, аналіз мовних труднощів і рефлексію щодо застосованих комунікативних стратегій та їхньої ефективності.

Особливо ефективним є поєднання задачного навчання з проблемним методом, що стимулює магістрантів до поглибленої аналітичної діяльності. Як засвідчують дослідження, проблемне навчання сприяє формуванню іншомовної комунікативної компетентності студентів магістратури завдяки активізації критичного мислення і підвищенню мотивації до комунікації (Нагачевська, Запотічна, 2023). Проблемний метод передбачає постановку перед магістрантами таких завдань, для розв'язання яких вони не мають готових рішень. Це змушує їх застосовувати творче мислення, шукати нові способи комунікації і взаємодії з матеріалом.

Практичне застосування задачного навчання у магістратурі може охоплювати різні види діяльності, зокрема організацію дебатів на актуальні суспільні теми, підготовку презентацій про країни німецькомовного простору, розроблення навчальних матеріалів для середньої школи, проведення мікроуроків для однокурсників, а також участь у конференціях і круглих столах. Кожне таке завдання сприяє розвитку окремих складників комунікативної компетентності і водночас забезпечує магістрантам набуття практичного досвіду, який може бути інтегрований у їхню майбутню педагогічну діяльність.

Розвиток професійних («твердих») навичок у контексті ділової іноземної мови. У процесі підготовки магістрантів значну роль відіграє формування так званих професійних («твердих») навичок (hard skills) – чітко визначених, вимірюваних компетентностей, безпосередньо пов'язаних із професійною діяльністю. Для майбутніх учителів німецької мови до таких навичок належать уміння здійснювати ділове спілкування, готувати і проводити презентації, створювати професійні тексти, а також вести переговори. Розвиток зазначених навичок у процесі вивчення ділової іноземної мови сприяє не лише особистому професійному розвитку магістрантів, а й забезпечує їх практичним матеріалом для подальшого викладання (Гут, 2024).

Міжкультурна компетентність як складова частина підготовки майбутніх учителів іноземних мов, зокрема німецької. Вивчення іноземної мови пов'язане із зануренням у простір іншої культури. Для майбутніх учителів розвиток міжкультурної компетентності має особливе значення, адже вони повинні не лише усвідомлювати культурні особливості, а й формувати в учнів здатність сприймати культурне різноманіття як ресурс і цінність, а не як загрозу (Бондарка, 2024). Міжкультурна компетентність охоплює знання про культурні особливості німецькомовних країн, розуміння соціокультурних культурних норм і цінностей, а також уміння адаптувати власну поведінку і комунікацію до культурного контексту співрозмовника (Kovács, 2017).

У сучасному глобалізованому світі міжкультурна комунікація розглядається як ключова компетентність учителів іноземних мов. Усвідомлення культурних відмінностей, рефлексія власних культурних засад і здатність до емпатичного сприйняття інших культур є тими якостями, які мають формуватися у магістрантів паралельно з розвитком комунікативної компетентності. Дослідження у сфері міжкультурної комунікації підтверджують, що навіть високий рівень мовної компетентності не гарантує ефективного спілкування, якщо комунікант не враховує культурний контекст і не здатний

адекватно інтерпретувати поведінку партнера крізь призму його культурних норм.

У контексті підготовки магістрантів – майбутніх учителів формування міжкультурної компетентності має досягатися шляхом:

1) вивчення історії та культури німецькомовних країн;

2) аналізу мовних явищ та їх культурної зумовленості;

3) рефлексії власних культурних стереотипів і упереджень;

4) розвитку толерантності та готовності до міжкультурного діалогу;

5) порівняльного аналізу культур із метою виявлення як універсальних, так і культурно-специфічних аспектів комунікації.

Особливу роль у формуванні міжкультурної компетентності відіграє критична рефлексія щодо культурних відмінностей, яка дає змогу магістрантам розвивати не поверхове уявлення про мультикультуралізм, а глибоке розуміння культурних процесів. Важливим завданням є усвідомлення власних культурних припущень і переконань, що нерідко функціонують на несвідомому рівні. Досягти цього можна шляхом аналізу конкретних випадків культурних непорозумінь, дослідження культурних артефактів і безпосередньої взаємодії з представниками німецькомовних культур. Використання відеоматеріалів, художніх фільмів, літературних творів та інших автентичних культурних продуктів сприяє поглибленому розумінню культурних контекстів і розвитку емпатії до носіїв іншої культури.

Інноваційні методичні підходи та їх інтеграція. Сучасна методика викладання іноземних мов характеризується тенденцією до інтеграції різних педагогічних підходів і технологій. Для магістрантів – майбутніх учителів іноземних мов, зокрема німецької, це означає, що формування комунікативної компетентності має ґрунтуватися на комплексному застосуванні комунікативного підходу, задачного навчання, проблемного методу і розвитку професійних («твердих») навичок. Кожен із зазначених підходів сприяє розвитку окремих складників комунікативної компетентності, а їх поєднання створює синергетичний ефект, який забезпечує найвищу ефективність освітнього процесу.

Дослідження сучасних методичних концепцій у сфері викладання іноземних мов засвідчують, що найбільш перспективним напрямом є формування гнучкості у виборі педагогічних стратегій відповідно до конкретних освітніх цілей та індивідуальних характеристик учнів (Caspari et al., 2022). Для магістрантів це означає необхідність розвитку методичної компетентності, яка передбачає здатність критично аналізувати різні підходи й вибирати оптимальні стратегії для конкретних навчальних ситуацій.

Інтеграція різних методичних підходів передбачає розроблення таких навчальних сценаріїв, що поєднують їхні сильні боки і забезпечують комплексний розвиток компетентностей. Так, навчальне заняття може бути побудоване за такою логікою: формування проблемної ситуації, яка стимулює критичне мислення; далі – виконання комунікативного завдання у парах чи групах, що сприяє розвитку комунікативних умінь; наприкінці – рефлексія, яка охоплює як оцінку комунікативної ефективності, так і аналіз використаних мовних структур, забезпечуючи формування металінгвістичної компетентності.

Важливим аспектом інтеграції методичних підходів є індивідуалізація навчання. Магістранти мають різні рівні вже сформованої комунікативної компетентності, різні інтереси і мотивацію. Викладач повинен бути готовим адаптувати навчальні завдання й матеріали відповідно до цих індивідуальних особливостей. Реалізація такого підходу можлива через застосування диференційованого навчання, пропонування альтернативних форм завдань і стимулювання самостійної роботи студентів магістратури.

Рекомендації щодо оптимізації формування комунікативної компетентності магістрантів. На основі здійсненого аналізу можна запропонувати низку наведених нижче рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності процесу формування іншомовної комунікативної компетентності магістрантів – майбутніх учителів німецької мови.

1. *Розроблення програми магістратури, орієнтованої на формування комунікативної компетентності.* Навчальна програма має забезпечувати послідовне ускладнення комунікативних завдань – від базових умінь до професійно спрямованих видів ділового і педагогічного спілкування. Доцільним є включення модулів, що системно розвивають міжкультурну компетентність.

2. *Упровадження задачного і проблемно орієнтованого навчання.* Під час організації занять слід використовувати автентичні професійно релевантні завдання. Проблемний підхід сприяє розвитку критичного мислення, здатності до аналізу мовних явищ і глибокому засвоєнню матеріалу.

3. *Розвиток професійних («твердих») навичок у сфері ділової іноземної мови.* До структури магістерської підготовки варто включити окремий курс або модуль із ділової німецької мови з акцентом на навичках презентації, ведення переговорів і створення ділової кореспонденції.

4. *Інтеграція компонентів міжкультурної компетентності.* Усі навчальні дисципліни мають сприяти формуванню здатності майбутніх учителів орієнтуватися у різних культурних контекстах іншомовних, зокрема

німецькомовних, країн, критично осмислювати культурні явища та адаптувати комунікативні стратегії.

5. Використання цифрових технологій і засобів дистанційного навчання. Для забезпечення автентичної комунікації доцільно застосовувати відеоконференції, онлайн-платформи та інші цифрові інструменти, що розширюють можливості взаємодії з носіями мови.

6. Формування рефлексивної практики. Регулярний аналіз власного мовного поступу і методичних рішень сприяє розвитку методичної компетентності магістрантів і формує готовність до усвідомленого вдосконалення власної педагогічної діяльності.

Висновки. Формування іншомовної комунікативної компетентності магістрантів – майбутніх учителів німецької мови є багатокомпонентним і складно структурованим процесом, який потребує системного й інтегративного підходу. Результати дослідження засвідчують, що найбільш дієвим є поєднання комунікативного підходу, задачного і проблемно орієнтованого навчання, а також розвитку професійних («твердих») навичок, доповнене цілеспрямованим формуванням міжкультурної компетентності.

Методичні особливості цього процесу полягають у необхідності одночасного розвитку як комунікативної компетентності самих магістрантів, так і їх методичної компетентності, що забезпечує здатність ефективно формувати комунікативні навички учнів. Орієнтація на загальноєвропейську систему оцінювання рівня володіння іноземними мовами (CEFR) сприяє прозорості, стандартизованості й об'єктивності оцінювання рівнів комунікативної підготовки.

Практична реалізація запропонованих положень потребує створення відповідних освітніх програм, розроблення навчально-методичного забезпечення і підготовки викладачів до використання інноваційних методичних технологій. Важливу роль відіграє формування навчального середовища, що стимулює інтенсивну комунікацію і сприяє міжкультурному взаєморозумінню.

Перспектива подальших досліджень пов'язана з експериментальною перевіркою запропонованих рекомендацій у практиці різних закладів вищої освіти України, зокрема з аналізом чинників, які найбільш суттєво впливають на ефективність формування комунікативної компетентності. Доцільним є також розроблення адаптованих методик для викладання інших іноземних мов у магістратурі і вивчення впливу рівня сформованості комунікативної компетентності магістрантів на якість їхньої професійної діяльності та навчальні результати учнів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Амеліна С. Підготовка майбутніх учителів німецької мови у закладах вищої освіти США. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2022. № 4. С. 1–15. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2022.270389>
2. Бондарка Г. Особливості формування міжкультурної комунікативної компетенції студентів у процесі навчання іноземних мов у ЗВО. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2024. № 54. С. 24–27. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.54.24-27>
3. Гут Н. Розвиток твердих навичок здобувачів освіти ОС «магістр» під час вивчення ділової іноземної мови. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2024. № 4. С. 1–12. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2024.316489>
4. Нагачевська О., Запотічна М. Методика проблемного навчання для розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів магістратури. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 12(26). С. 464–475. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-12\(26\)-464-475](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-12(26)-464-475)
5. Caspari D., Klippel F., Legutke M. K., Schramm K. *Forschungsmethoden in der Fremdsprachendidaktik: Ein Handbuch*. Tübingen : Gunter Narr Verlag, 2022. 538 p. ISBN 978-3-8233-9432-7. <https://doi.org/10.24053/9783823394327>
6. Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume*. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2020. URL: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>
7. Nunan D. *Task-Based Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511667336>
8. Richards J. C., Rodgers T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2021. 419 p. ISBN: 9781107675964. <https://doi.org/10.1017/97811009024532>
9. Brown H. D., Lee H. *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. 4th ed. New York : Pearson Education, 2015. 688 p.
10. Kovács G. Culture in Language Teaching. A Course Design for Teacher Trainees. *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica*. 2017. № 9(3). P. 73–86. <https://doi.org/10.1515/ausp-2017-0030>
11. Mujahidah M., Asni Y. The Effectiveness of Communicative Language Teaching (CLT) Method to Improve Students Speaking Skill. *Al-Irsyad: Journal of Education Science*. 2023. № 2(2). P. 161–167.

REFERENCES:

1. Amelina, S. (2022). Pidhotovka maibutnix uchyteliv nimetskoj movy u zakladakh vyshchoi osvity SSHa [Training of Future German Language Teachers in Higher Education Institutions of the USA]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, 4, 1–15. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2022.270389> [in Ukrainian].

2. Bondarka, H. (2024). Osoblyvosti formuvannya mizhkulturnoi komunikativnoi kompetensii studentiv u protsesi navchannia inozemnykh mov u ZVO [Features of Development of Intercultural Communicative Competence of Students in the Process of Teaching Foreign Languages in Higher Education Institutions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia: «Pedagogika. Sotsialna robota»*, 54, 24–27. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.54.24-27> [in Ukrainian].
3. Hut, N. (2024). Rozvytok tverdykh navychok zdobuvachiv osvity OS mahistr pid chas vyvchennia dilovoi inozemnoi movy [Development of Hard Skills of Master's Students in the Process of Studying Business Foreign Language]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu*, 4, 1–12. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2024.316489> [in Ukrainian].
4. Nahachevska, O., & Zapotichna, M. (2023). Metodyka problemnoho navchannia dlia rozvytku inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti studentiv mahistratury [Problem-Based Learning Methodology for Development of Foreign Language Communicative Competence of Master's Students]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*, 12(26), 464–475. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-12\(26\)-464-475](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-12(26)-464-475) [in Ukrainian].
5. Caspari, D., Klippel, F., Legutke, M. K., & Schramm, K. (2022). *Forschungsmethoden in der Fremdsprachendidaktik: Ein Handbuch* [Research Methods in Foreign Language Didactics: A Handbook]. Tübingen: Gunter Narr Verlag. ISBN 978-3-8233-9432-7. <https://doi.org/10.24053/9783823394327> [in German].
6. Council of Europe. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume*. Strasbourg : Council of Europe Publishing. URL: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages> [in English].
7. Nunan, D. (2010). *Task-Based Language Teaching*. Cambridge : Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511667336> [in English].
8. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2021). *Approaches and Methods in Language Teaching* (3rd ed.). Cambridge : Cambridge University Press. ISBN: 9781107675964. <https://doi.org/10.1017/97811009024532> [in English].
9. Brown, H. D., & Lee, H. (2015). *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy* (4th ed.). New York : Pearson Education [in English].
10. Kovács, G. (2017). Culture in Language Teaching. A Course Design for Teacher Trainees. *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica*, 9(3), 73–86. <https://doi.org/10.1515/ausp-2017-0030> [in English].
11. Mujahidah, M., Asni, Y. (2023). The Effectiveness of Communicative Language Teaching (CLT) Method to Improve Students Speaking Skill. *Al-Irsyad: Journal of Education Science*, 2(2), 161–167. <https://doi.org/10.58917/aijes.v2i2.79> [in English].

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 13.04.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.05.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026